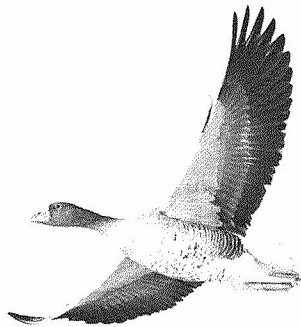

Graseters in de westelijke Eemolders in de periode oktober tot en met december

Jan Mooij

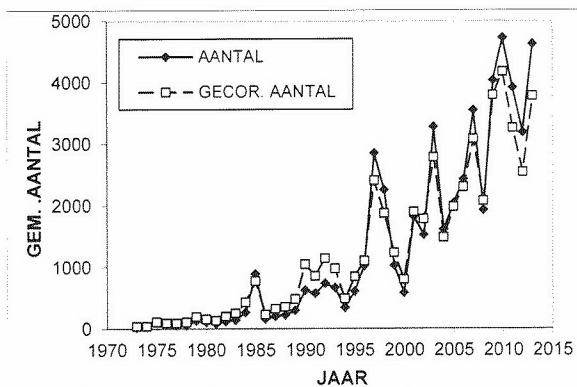
In oktober beginnen de aantallen winterganzen weer op te lopen. Met name de kolgans is tegenwoordig vaak al in oktober in flinke aantallen aanwezig. De groei van het gras wordt duidelijk minder, maar er is nog een flinke voorraad aanwezig op het veld. In de loop van november nemen de aantallen ganzen nog toe, maar tegenwoordig stagneren ze in december. Voor 2000 namen de totale aantallen in december zelfs af.

Grauwe gans

Foto: Frans van Lier

De totale aantallen zijn weergegeven in figuur 1. De aantallen zijn weer genormaliseerd op het aantal grauwe ganzen dat evenveel eet. Zie voor de details het artikel over de periode januari-maart (Mooij 2013c).

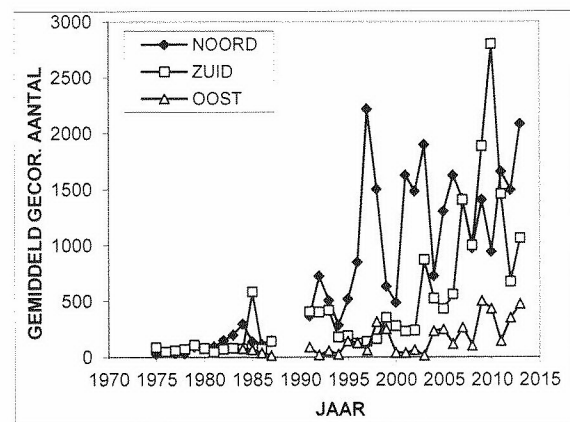

Figuur 1. Gemiddeld aantal en gecorrigeerd aantal graseters in oktober-december per telling per jaar.

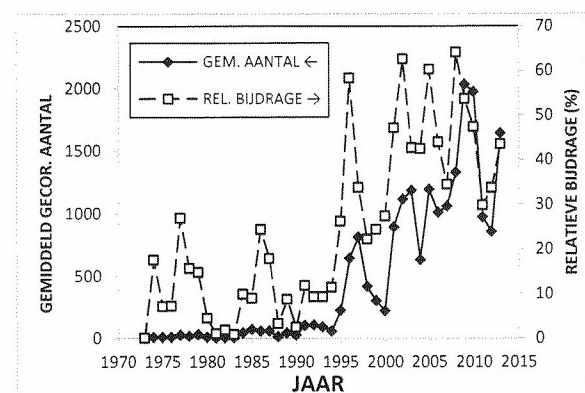
Zoals in alle periodes zien we een enorme toename van de aantallen, waarbij wel relatief grote slingeringen optreden. De laatste jaren suggereren een zekere stabilisatie. Dit kan toeval zijn,

want er zijn eerder zulke periodes voorgekomen. Het lijkt onwaarschijnlijk dat gebrek aan voedsel een rol gaat spelen, want in januari en februari zijn veel grotere aantallen aanwezig. Het lijkt niet aannemelijk dat het gras in de eerste maanden van het jaar sneller groeit dan in de laatste.

Figuur 2 geeft de verdeling over de telgebieden. Rond 1995 stijgen de aantallen in telgebied Noord plotseling sterk, waarna ze in grote lijnen (met enorme variaties) constant lijken te blijven. In Zuid en de Oostermeent begint de stijging pas rond 2003. De dichtheid was tot 2005 ook het hoogst in Noord. Na 2005 is de dichtheid in de andere telgebieden stabiel gebleven.

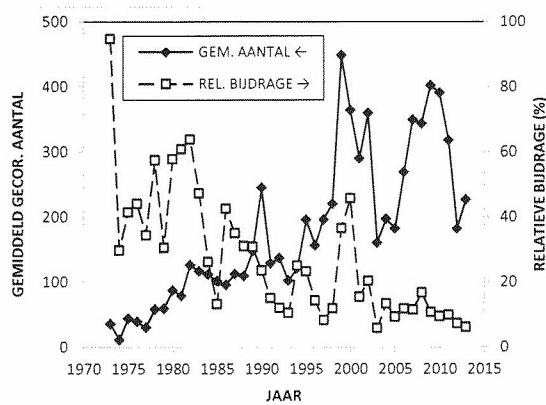
Figuur 2. Gemiddeld gecorrigeerd aantal graseters voor de verschillende deelgebieden in oktober-december per telling per jaar.

Figuur 3. Gemiddeld gecorrigeerd aantal grauwe ganzen per jaar oktober-december en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

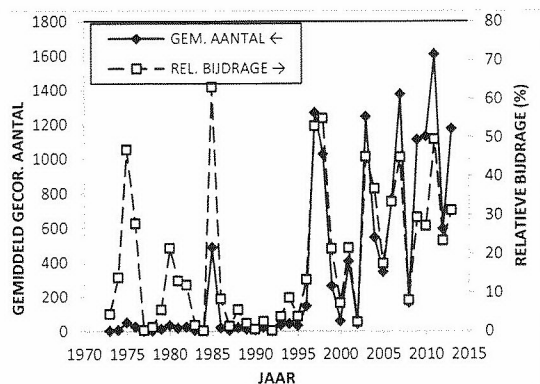
Figuur 3 laat zien dat de grauwe gans pas vanaf 1995 in redelijke aantallen voorkomt. Rond die

tijd nemen deze soort sterk toe. Omdat de aantallen sterk schommelen is het moeilijk om een trend vast te stellen, maar het lijkt er op dat de aantallen de laatste jaren stagneren. Na 2000 is het aandeel van de grauwe gans ongeveer 50%, waarmee hij voor het laatste kwartaal de belangrijkste soort is. De aantallen zijn het hoogst in het telgebied Noord, maar de laatste jaren is de dichtheid in de veel kleinere Oostermeent het hoogst. Tot 2005 namen de aantallen tot half november toe, om daarna weer te dalen. Sinds ongeveer 2005 blijven de aantallen na half november gemiddeld gelijk.

Figuur 4. Gemiddeld gecorrigeerd aantal knobbeelzwanen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

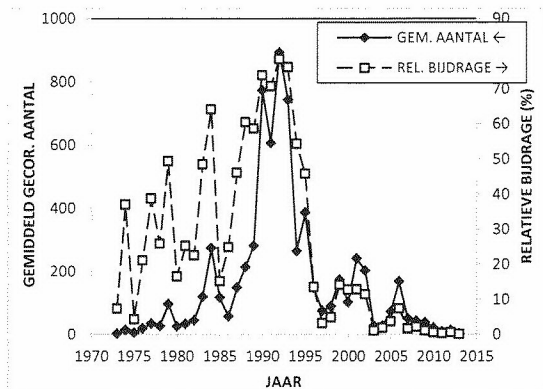
De grafieken voor de knobbeelzwaan lijken op het eerste gezicht tegenstrijdig. De aantallen nemen in de loop der jaren toe terwijl de relatieve bijdrage juist daalt. De verklaring is natuurlijk dat de aantallen van de andere soorten nog veel sneller stijgen. De hoge pieken rond 2005 en 2010 worden veroorzaakt door grote groepen die in sommige jaren wel en in andere niet voorkomen.

Figuur 5. Gemiddeld gecorrigeerd aantal kolganzen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

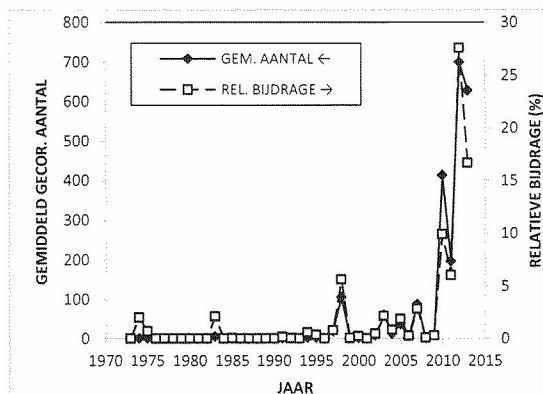
De aantallen kolganzen nemen vanaf 1997 plotseling sterk toe. Opvallend is dat daarna de aantallen, als we afzien van een dip rond 2000,

ongeveer constant blijven. De variatie tussen de jaren is wel heel groot. Een deel van de gemiddelde toename komt doordat de kolganzen steeds vroeger aankomen. Tegenwoordig nemen de aantallen gedurende oktober toe om daarna gemiddeld min of meer constant te blijven. Tot 2005 kwamen de kolganzen vooral voor in telgebied Noord. Daarna zijn ze in Zuid sterk toegenomen, waardoor de aantallen nu gemiddeld vergelijkbaar zijn. In de Oostermeent zie we meestal maar relatief kleine aantallen.

Figuur 6. Gemiddeld gecorrigeerd aantal kleine zwanen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De kleine zwaan is de soort die de grootste veranderingen heeft meegemaakt in de tijd. In het begin van de tellingen zagen we ze nauwelijks. Halverwege de jaren tachtig begon een toename, die in de eerste helft van de jaren negentig piekte bij gemiddeld ongeveer 900 exemplaren. In die tijd maakten de kleine zwanen tot 80% van de totale bijdrage uit. Daarna begon een afname en tegenwoordig zijn er weer bijna geen kleine zwanen.

Figuur 7. Gemiddeld gecorrigeerd aantal brandganzen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De laatste jaren neemt de brandgans sterk toe. De grotere aantallen komen aan vanaf november, maar ook in oktober zijn er tegenwoordig een

aantal aanwezig. Verreweg de meeste brandganzen verblijven in telgebied Noord. Het relatieve aandeel van de brandgans is in ongeveer tien jaar van verwaarloosbaar naar 25% gestegen.

De nijlgans en de Canadese gans zijn in de loop van de tijd ook toegenomen, maar in de drie laatste maanden van het jaar was hun bijdrage nooit groter dan enkele procenten. Andere soorten zijn alleen incidenteel aanwezig.

Referenties

Cramp S. and Simmons (eds.) 1977 The Birds of the Western Palearctic. Vol 1. Oxford University Press, Oxford

Mooij, J. 2006. De Knobbelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1) 11-12.

Mooij, J. 2008. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3) 56-57.

Mooij, J. 2010. Het voorkomen van de Kolgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(5) 161-162.

Mooij, J. 2013a. Het voorkomen van de Brandgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(2) 60-61.

Mooij, J. 2013b. Graseters in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(4) 145-147.

Mooij, J. 2013c. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode januari tot en met maart. De Korhaan 47(5) 145-147.

Mooij, J. 2014. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode april tot en met juni. De Korhaan 48(1) 7-9.

Dutch Bird Fair 2014

HÉT NATUUREVENEMENT!

23 EN 24
AUGUSTUS 2014

PRINCEBOSPLEIN
LELYSTAD

Op 23 en 24 augustus 2014 vindt de Dutch Bird Fair weer plaats. De Dutch Bird Fair is met stip het allergrootste openlucht natuurfestival in Nederland en wordt op een van de mooiste denkbare locaties georganiseerd..., in het prachtige natuurgebied de Oostvaardersplassen bij Lelystad!

Een duurzame bijdragen aan natuurbeleving

De Dutch Bird Fair wil vooral een duurzame bijdrage leveren aan de natuurbeleving binnen dit prachtige gebied. Om dit mogelijk te maken wordt er elk jaar, in nauw overleg met Staatsbosbeheer, het zogenaamde 'Fair Doel' gekozen. Dit doel wordt gerealiseerd met een deel van het entreegeld. Met dit bedrag kan een doel geheel of gedeeltelijk worden bekostigd. Voorwaarde voor dit doel is dat het zoveel mogelijk invulling geeft aan het doel van de Dutch Bird Fair. En dat is natuurlijk zoveel mogelijk mensen dichterbij de natuur te brengen.

Fair Doel 2014

Een specifieke groep mensen die vooral naar de Oostvaardersplassen komt is die van de vogelaar. Samen met de enorme groep fotografen die zich

dagelijks in het natuurgebied bevinden zijn deze twee groepen de groepen die veel gebruik maken van observatiehutten, kijkschermen en andere voorzieningen in de Oostvaardersplassen. Een aantal daarvan zijn dringend aan groot onderhoud toe.

Wigbels Eiland

Voor het observatiepunt 'Wigbels Eiland' is onderhevig aan verval. En dat is erg jammer, omdat juist dit één van de meest aantrekkelijke observatiepunten binnen het gebied is. Voor het punt foerageren regelmatig groepen ganzen, verschillende eendesoorten en steltlopers. Daarnaast zijn hier vaak de grazers van het gebied te bewonderen. Het observatiescherm dient nodig te worden aangepast aan de eisen van de huidige tijd. En natuurlijk rolstoel- en scootmobielvriendelijk te worden gemaakt. Om dit voor elkaar te kunnen krijgen, is door de organisatie van de Dutch Bird Fair en Staatsbosbeheer besloten om het aanpassen vervangen van dit observatiepunt te betitelen als 'Fair Doel 2014'.

Zie voor meer informatie de website